

УДК 94(477.4)«18»:323.1(162.1)

© Альона Богуцька
(Кам'янець-Подільський)

ПОЛЯКИ В ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ЗМІНАХ ГУБЕРНІЙ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.

У статті проаналізовано становище польського населення Правобережної України після її приєднання до Російської імперії. Розглядається політика царського уряду щодо інкорпорації цієї багатотисячної національної меншини в соціальну структуру Російської держави. З'ясовано вплив «польського питання» на суспільне життя Правобережжя.

Ключові слова: Правобережна Україна, Російська імперія, інкорпорація, національні меншини, етнонаціональний розвиток.

А.Богуцкая

Поляки в этнонациональных изменениях губерний Правобережной Украины в первой половине ХІХ ст.

В статье проанализировано положение польского населения Правобережной Украины после её присоединения к Российской империи. Рассматривается политика царского правительства по инкорпорации этого многотысячного национального меньшинства в социальную структуру Российской государства. Выяснено влияние «польского вопроса» на общественную жизнь Правобережья.

Ключевые слова: Правобережная Украина, Российская империя, инкорпорация, национальное меньшинство, этнонациональное развитие.

A.Bogutska

Poles in Ethnic National Changes in the Provinces of Right-Bank Ukraine in the First Half of XIX Century

In the article the author discusses the situation of the Polish population after the accession of the Right-bank Ukraine to the Russian Empire. The author considered the policy of the Russian legislation on the incorporation this many thousands people group into the social structure of the Russian state. Also it was traced the impact of «The Polish question» on the formation of foreign policy of the Russian Empire.

Keywords: Right-bank Ukraine, Russian Empire, incorporation, national minorities, ethno-national development.

У сучасних умовах, коли Україна визначає своє місце у світовому співтоваристві, особливо гостро постає питання налагодження дружніх сто-

сунків з народами та країнами Східної Європи, які уже увійшли до нього і відіграють помітну роль у житті цього континенту та світу загалом. Однією з таких держав є Польща, яка, маючи не набагато кращі стартові умови, у своєму розвитку залишила Україну далеко позаду. Тому її досвід є для нас надзвичайно цінним. Тим більше, що українсько-польські стосунки мають багатовікову історію. Далеко не усі її сторінки забарвлені світлими тонами і не завжди взаємини між українцями та поляками визначалися ними самими.

Одним із таких періодів є кінець ХVІІІ – перша половина ХІХ ст., коли, прагнучи підкорити ці народи та інкорпорувати приєднані землі в державний організм Російської імперії, царизм активно використовував принципи «розділяй і володарюй». Зважаючи на це, дослідження національної політики, яку здійснювало самодержавство у Правобережжі щодо польського населення, є досить актуальним. Адже особливістю її розвитку наприкінці ХVІІІ – у першій половині ХІХ ст. було те, що при переважній більшості українського населення верхівку суспільства складала польська або спольщена шляхта, яка не лише володіла землею, а й обіймала нижчі та середні посади в установах адміністративного управління регіону.

Мета статті полягає у дослідженні становища польської шляхти за умов вибору нею між боротьбою за незалежність Речі Посполитої та збереження свого матеріального добробуту й привілеюваного становища у суспільстві.

Потрібно зазначити, що дослідники неодноразово зверталися й звертаються до цього питання. Так, над ним ще у другій половині ХІХ ст. працювали В. Антонович, В. Незабитовський та інші¹. В радянські часи ці проблеми не були актуальними для дослідників. Ситуація дещо змінилася, коли Україна стала незалежною державою. Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. до проблем історії шляхти Правобережної України зверталися Н. Яковенко, І. Кривошея, С. Лисенко, С. Чернецький, Ю. Поліщук та ін.². Значний внесок у дослідження проблеми зробив французький учений Д. Бовуа³.

Все ж ще є питання, які не знайшли повного висвітлення. Особливо це стосується боротьби російського царизму з прагненням польського населення Правобережної України зберегти свою національну ідентичність.

Як відомо, внаслідок поділів Речі Посполитої Правобережна Україна наприкінці ХVІІІ ст. була включена до складу Російської імперії. Перед царизмом постало питання інкорпорації місцевого населення в «загальноросійське тіло». Він розумів, що для цього недостатньо розмістити на території краю значні військові сили, провести адміністративно-територіальну реформу, заповнити

управлінські кабінети російськими або зросійщеними чиновниками. Перед царизмом постало питання вироблення політики щодо представників панівного тут до них шляхетського стану. Він був досить чисельним. Так, за даними російських державних установ кінця XVIII ст., у 1800 р. на території «Волинської, Київської, Подільської, Мінської, Білоруської, Литовської і Курляндської губерній мешкало 218025 душ чоловічої статі околичної та чиншової шляхти»⁴. В етнічному плані це зазвичай були поляки або спольщені українці, представники інших етнічних груп, які в переважній більшості вороже поставилися до приєднання Правобережжя до Російської імперії. Зрозуміло, що царизм змушений був враховувати це в процесі колонізації краю.

Зроблені С. І. Бруком і В. М. Кабузаном підрахунки показують, що наприкінці XVIII ст. в краї мешкало понад 265 тис. поляків, що складало 8% від загальної кількості його населення⁵. Активний процес проникнення поляків у Правобережну Україну спричинила Люблінська унія (1569 р.) і включення краю у сферу польського впливу. Польська колонізація охопила всю його територію. Сюди, як правило, переселялися вихідці зі східних регіонів Польщі. Вони розселилися в середовищі суцільного українського етнічного масиву спорадично, й з них, в основному, формувалася колоніальна адміністрація. Д. Бовуа вважає, що за станомою приналежністю всі поляки Правобережжя були шляхтичами⁶. Його висновок підтверджує й ревізія населення краю, яку царизм провів у 1795 р. Так, зроблені В. Кабузаном і С. Троїцьким за її результатами підрахунки показують, що наприкінці XVIII ст. в регіоні проживало більше 135 тис. шляхтичів чоловічої статі⁷.

Відповідно до майнового стану шляхту Правобережної України, на думку С. Лисенка та Є. Чернецького, можна поділити на три групи: велику, середню та дрібну. До нечисельної групи великої шляхти належало кілька десятків магнатських родів, які на кінець XVIII ст. сконцентрували в своїх руках величезні земельні та людські ресурси, посіли найвпливовіші посади в урядах Речі Посполитої. Середня шляхта, яку ще називали фільварковою, складалася зі значно більшої кількості родів, проте їхні маєтки та впливи були значно меншими і, як правило, мали тільки місцеве значення. Маєтності цієї шляхти могли складатися з одного чи кількох сіл. Найчисельнішу групу становила дрібна шляхта, соціальна структура якої була досить строката. Її верхній прошарок складала часткова шляхта (власники частин сіл). Далі йшла чиншова (безстрокові орендарі садіб і пов'язаних з ними земельних угідь, за користування якими вони мали сплачувати власникові щорічну плату – чинш), згородова, зоконова (власники са-

диб і невеликих присадибних ділянок) шляхта. Найнижчі її прошарки складала голота й брукова шляхта⁸. На кількісне співвідношення цих груп яскраво вказують наступні дані: у 1812 р. у Київській губернії мешкало 43,5 тис. польської шляхти або майже у 4 рази більше, ніж російського і зросійщеного українського дворянства. Однак серед них тільки 300 чи 0,7 % мали землю, решта була безземельною шляхтою і жила за рахунок служби⁹.

Чиншова безземельна шляхта переважала й в інших регіонах південно-західного краю. Так, у повітовому м. Літині Подільської губернії на початку XIX ст. було 86 осіб шляхетського стану (усі чиншовики), в містечку Янів Літинського повіту проживало 7 осіб помісної шляхти, 36 – чиншової і 57 – службової, в містечку Межирів нараховувалося 20 представників чиншової шляхти і 6 – службової, у Старій Синяві – відповідно 77 і 32¹⁰.

Їх поселення у Правобережжі не припинялося впродовж XVIII – першої половини XIX ст. Чимало дослідників стверджує, що цей потік і проживання в регіоні були пов'язані з привезенням або запрошенням. Більшість шляхти працювала в гутах, майстернях, на заводах, за що отримувала дрібні земельні наділи. Прибульці опановували мову корінного населення, яке, в свою чергу, переймало польську мову як мову престижної культури і більш передової цивілізації, і ці дві мови, постійно взаємодіючи, впливали одна на одну.

У Правобережній Україні, як і в Східній Галичині, поляки здебільшого розселилися спорадично або нерегулярно, поодинокі, окремими етнорелігійними громадами в межах суцільного українського етнічного масиву¹¹. У міру інкорпорації Правобережної України питома вага поляків у складі її мешканців та їх вплив на суспільне життя регіону поступово зменшувалися. На чиновницькі посади, як правило, призначалися російські військові, а також направлені з російських і східноукраїнських губерній чиновники, а від послуг поляків намагалися відмовитися. Проте це не завжди вдавалося і останні все ж влаштувалися на державну службу, однак це траплялося, по-перше, в обмеженій кількості, по-друге, здебільшого на другорядні посади і, по-третє, тоді, коли не вистачало «своїх» чиновників. Загальну картину ставлення місцевої російської адміністрації до використання польської шляхти, яка мала досвід державної служби в системі управління, засвідчують дані про те, що на початку XIX ст. на Поділлі 40,9 % чиновників були росіянами, 36,4 % – українцями, як правило, зі східноукраїнських губерній і 22,7 % – поляками¹².

Російське самодержавство добре розуміло, що потрібно було змінювати світогляд місцевого населення, перетворити його на вірнопідданих імперії й, у кінцевому підсумку, повністю його русифі-

кувати. Особливо важко це було зробити з поляками, які до приходу на Правобережжя росіян були тут пануючим етносом і мали всі атрибути «державної» нації. Одним з них є національна, а саме польська система освіти, що працювала на потреби Речі Посполитої.

За Речі Посполитої освіта була тісно пов'язана з релігійними установами й, у першу чергу, з римо-католицькими та греко-католицькими орденами (францисканці, єзуїти, домініканці, кармеліти, василіани). Тому, прийшовши в Правобережну Україну, російська влада застала досить розгалужену систему освіти, яка здебільшого контролювалася римо-католицькою та греко-католицькою церквами. Розуміючи це, Санкт-Петербург з перших же днів свого панування в Правобережній Україні почав обмежувати можливості польського шкільництва та формувати російську систему освіти. Це проходило паралельно з активною боротьбою проти римо-католицької та греко-католицької церков. Активним учасником цього процесу стала Російська православна церква, яка, крім своєї «духовної діяльності», мала виконувати ще й освітню. Поряд із цим почався наступ на існуючу в краї систему освіти.

Проте усі зусилля, які докладали як державні органи, так і православна церква, не дали бажаних результатів. Це було зумовлено низкою причин. По-перше, до освітньої реформи вороже поставилася місцева еліта (польська та ополячена шляхта) й католицька церква, які все ще домінували в краї. По-друге, місцевій адміністрації катастрофічно не вистачало коштів на втілення задуманого в життя. По-третє, в краї не було необхідних учительських кадрів.

Смерть Катерини II фактично припинила процес реформування місцевої освіти. Павло I прихильно ставився як до поляків, так і до римо-католицької та греко-католицької церков. Він повернув багатьом шляхтичам їхнє майно, права. Почала відновлювати свій вплив, у тому числі й на освіту, католицька церква.

Таким чином, на початку XIX ст. в Правобережній Україні практично не було російських навчальних закладів, влада не мала точних даних про кількість польських навчальних закладів або ж не бажала показувати в статистичних даних справжній стан речей. Все ж Санкт-Петербургу вдалося поступово приборати до своїх рук контроль за освітніми закладами регіону, а після повстання 1831 р. фактично знищити тут польські школи та закласти основи для розбудови російської системи освіти.

Що ж до політичних і економічних позицій, то вони в ці роки їх міцно утримували. Отримавши нові привілеї від царського уряду, польські магнати і шляхта ще з більшою енергією спрямо-

ували колонізаторський рух, поділяючи його на низку напрямків, і в такий спосіб створювали умови для нового закабалення народних мас і реставрації господарського режиму, який все більше руйнував виробничі сили краю. Поляки дозволяли собі не помічати, як росіяни поводитися з підданими українцями, натомість росіяни запліщували очі на ставлення поляків до своїх кріпаків.

Потрібно зазначити, що царизм намагався послабити вплив шляхти в Правобережній Україні не лише за рахунок обмеження її прав і можливостей брати участь в управлінні регіоном, а й внаслідок виселення її в інші регіони імперії. Так, у 1796 р. світ побачив указ про переселення 4 тис. родин правобережної чиншової шляхти на державні землі Причорномор'я. Формою організації її нового життя там мало стати військове поселення, а вони самі повинні були перетворитися на військових поселенців. Згодом у цей план було внесено корективи, а саме – кількість переселенців збільшили до 8 тис. родин.

Проте смерть Катерини II врятувала правобережну шляхту від цього переселення¹³. Новий імператор Павло I запропонував своє вирішення проблеми правобережної шляхти. У квітні 1797 р. опублікований його іменний указ, в якому пропонувалося направляти представників дрібної шляхти в армійські полки на посади унтер-офіцерів, а тих, хто виділявся «поставою та зростом» – направляти в Санкт-Петербург для зарахування у кінну гвардію, Лейб-гусарські ескадрони і Кавалергардський корпус. Цим дрібній шляхті надавалася можливість не тільки отримати «спосіб для утримання себе, а й для вигідного продовження життя»¹⁴.

Водночас російський царизм розпочав наступ на позиції дрібної шляхти. Наприкінці XVIII – на початку XIX ст. уряд прийняв ряд указів, які вимагали від шляхти протягом двох років надати докази про своє «дворянство». Розгляд питання про належність до дворянського стану передавався в руки дворянських зібрань, в яких домінували представники старої польської шляхти. Адже саме шляхта становила переважну більшість дворянського стану краю. Так, на початку XIX ст. серед дворян Київської губернії поляків було 87 %, Подільської – 89 %, Волинської – 93 %¹⁵. В цих умовах дворянські зібрання стали оплотом польськості в краї. Це можна спостерігати як на прикладах захисту ними прав дрібної польської шляхти, так і через використання в них польської мови в діловодстві. Так, усі протоколи волинського дворянського зібрання з 1801 по 1833 р. писалися тільки польською мовою¹⁶. Зрозуміло, що в таких умовах вона і надалі відігравала головну роль у житті Правобережної України.

Незважаючи на таку досить помірковану політику російського царизму щодо шляхетського

стану на приєднаних наприкінці XVIII ст. до імперії землях, шляхта все ж не відмовлялася від думки відновлення Речі Посполитої. Логічним результатом таких настроїв стало повстання, яке розпочалося наприкінці 1830 р. в Королівстві Польському й згодом поширилося на територію Правобережної України, де серед повстанців переважала саме шляхта (63,3 % усіх його учасників)¹⁷.

У його ході російський царизм розпочав переслідувати його учасників і тих, хто співчував польській національній ідеї. Зрозуміло, що останнє перетворювало у ворогів імперії переважну більшість польського населення Правобережної України. В 1831 р. царизм видав указ про створення у кожній губернії і кожному повіті краю спеціальних комісій для розслідування причетності шляхти до заворушень. Вони працювали досить тривалий час, деякі аж до 1843 р., і через них пройшло більше 10 тис. осіб¹⁸.

Доля учасників повстання та підозрюваних у співробітництві з ними складалася по-різному. Одні доводили в комісіях свою непричетність до цих подій. Провину інших останні не змогли довести і, взявши клятву на вірність російському престолу, їх залишали на волі під суворим наглядом поліції. Третіх чекав суд, втрата власності, каторга або вигнання.

Поряд із наступом на економічні позиції шляхти царський уряд починає обмежувати її політичні права. В першу чергу, це стосувалося представників дрібної шляхти, яких царизм вважав найзапеклішими поборниками повернення польської незалежності. До того ж дрібна шляхта не вписувалася у соціальну структуру імперії, в якій існувало лише три стани: дворяни, міщани та селяни, а єдиним критерієм належності до знаті була власність на землю, якої остання, як правило, не мала¹⁹. Тому, заволодівши територією і суспільством, що мали власні традиції державного будівництва, правову систему, владні структури та інституції самоврядування, зіткнулися з необхідністю визнання статусу шляхти, визнання її місця в суспільному житті імперії, самодержавство було приречене на співпрацю з польською елітою.

Зберігаючи свої впливи в Правобережжі до 1831 р., великі землевласники вступали у протистояння з російською владою. Це стосувалося не лише майна, але і впливу на державну машину й самоврядні процеси в регіоні. Використовуючи залишки «колишньої демократії», аристократія гарантувала собі владу над суспільним життям – в аграрних відносинах та на місцевому рівні – через систему виборів. Траплялося інколи, що окремих представників привілейованої верстви колишньої Речі Посполитої призначали на високі губернські посади.

Після поразки польського повстання 30-х рр. XIX ст. внаслідок вжитих відповідних адміністративних заходів з боку російського уряду щодо поляків у 30 – 40-х рр. у Правобережжі вони значною мірою втратили панівні позиції. Водночас зменшилася їх чисельність. Якщо у 90-х рр. XVIII ст. частка поляків у складі мешканців Правобережжя становила 10 %, то на початку XIX ст. – лише 6 %.

Отже, після приєднання Правобережної України до Російської імперії польське питання зайняло помітне місце в політиці царизму, що диктувалося панівним становищем поляків, яке вони займали тут під час перебування краю в складі Речі Посполитої. Вирішити його російська влада намагалася за допомогою «батога і пряника». Реалізація цього плану йшла кількома шляхами: з одного боку, включенням польської шляхти до дворянського стану з наданням усіх прав і привілеїв російського дворянства; з другого – шляхом боротьби з тими представниками польського населення, які не хотіли переходити на бік Російської імперії та обмеженням умов існування і діяльності римо-католицької церкви та насадження православ'я.

¹ Антонович В. Содержание актов об околичной шляхте // Архив Юго-Западной России. Часть четвертая: Акты о происхождении шляхетских родов в Юго-Западной России. – Т. 1. – К., 1867; Незабитовский В. Замечания по вопросу о чиншвом владении в западных губерниях. – К., 1883.

² Яковенко Н. М. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна). – К., 1993; Кривошея І. І. Уманська шляхта в Польському повстанні 1830–1831 рр. // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 1999. – Т. 3 (5). – С. 119-128; Лисенко С. Правобережна шляхта: кінець XVIII – перша половина XIX ст. – Біла Церква, 2002; Поліщук Ю. Національні меншини Правобережної України у контексті етнічної політики Російської імперії (кінець XVIII – початок XX століття). – К., 2012. – 492 с.

³ Бовуа Д. Шляхтич, кріпак і ревізор. Польська шляхта між царизмом та українськими масами (1831–1863). – К., 1996; Його ж. Битва за землю в Україні. 1863–1914. Поляки в соціально-етнічних конфліктах. – К., 1998.

⁴ Имеретинский Н. К. Дворянство Волынской губернии. – Житомир, 1867. – С. 16.

⁵ Брук С. И., Кабузан В. М. Этнический состав населения России (1719–1917 гг.) // Советская этнография. – 1980. – № 6. – С. 22.

⁶ Бовуа Д. Шляхтич, кріпак і ревізор. Польська шляхта між царизмом та українськими масами (1831–1863). – К., 1996. – С. 12-13.

⁷ Кабузан В. М., Троицкий С. М. Изменения в численности, удельном весе и размещении дворянства в России в 1782 – 1858 гг. // История СССР. – 1971. – № 4. – С. 164.

⁸ Лисенко С., Чернецький Є. Правобережна шляхта. Кінець XVIII – перша половина XIX ст. – Біла Церква, 2002. – С. 15-16.

⁹ Казмирчук Г. Д., Соловйова Т. М. Соціально-економічний розвиток Правобережної України в першій чверті XIX ст. – К., 1998. – С. 131.

¹⁰ Кузема О. Л. Чисельність і етносоціальний склад населення міст і містечок Правобережної України наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст. // Історія в середніх і вищих навчальних закладах України. – 2006. – № 2. – С. 19.

¹¹ Етнонаціональні трансформації в Україні / Відп. ред. Б. В. Попов. – К., 2003. – С. 19.

¹² Боднарчук Г. Формування органів державного управління в Подільській губернії наприкінці XVIII ст. // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 1999. – Т. 3 (5). – С. 113-114.

¹³ Полное собрание Законов Российской Империи. – Т. XXIII. – СПб., 1830. – С. 897-900.

¹⁴ Там само. – Т. XXIV. – СПб., 1830. – С. 889-892.

¹⁵ Марахов Г. И. Социально-политическая борьба на Украине в 20-40-е годы XIX в. – К., 1978. – С. 20.

¹⁶ Имеретинский Н. К. Дворянство Волынской губернии. – Житомир, 1867. – С. 21.

¹⁷ Баженов Л. В. Польское восстание 1830–1831 гг. на Правобережной Украине: автореф. дис. ... канд. ист. наук. – К., 1973. – С. 20-21.

¹⁸ Бовуа Д. Шляхтич, кріпак і ревізор. Польська шляхта між царизмом та українськими масами (1831-1863). – К., 1996. – С. 144, 165.

¹⁹ Там само. – С. 144.

співпрацю «Покутської трійці» з партійними органами, участь у передвиборчих кампаніях до Державної ради (австрійського парламенту) та Галицького крайового сейму, які відбувалися на теренах краю. Простежено ставлення членів «Покутської трійці» до внутрішньопартійного конфлікту наприкінці 1890-х рр. Розглянуто основні напрямки практичної діяльності «Покутської трійці» в УРП на початку XX ст.

Ключові слова: «Покутська трійця», Василь Стефаник, Лесь Мартович, Марко Черемшина, Українська радикальна партія, Галичина.

А.Королько, Ю.Яковлев

Участие «Покутской троицы» в деятельности УРП в Галиции в конце XIX – начале XX в.

В статье исследовано вклад членов «Покутской троицы»: Василия Стефаника, Леся Мартовича и Марка Черемшины (псевдоним Ивана Семанюка) в деятельность Украинской радикальной партии (далее – УРП) в Галиции. Проанализировано особенности формирования мировоззрения и становления общественно-политических взглядов названных деятелей. Показано роль «Покутской троицы» в процессе организационного становления радикальной партии на протяжении изучаемого периода. Основное внимание обращено на партийно-политическую и публицистическую деятельность, взаимоотношения с другими членами УРП. Раскрыто сотрудничество «Покутской троицы» с партийными органами, участие в предвыборных кампаниях в Государственный совет (австрийский парламент) и Галицкий краевой сейм, которые происходили на территории края. Прослежено отношение «Покутской троицы» к внутривнутрипартийному конфликту в конце 1890-х гг. Рассмотрено основные направления практической деятельности «Покутской троицы» в УРП в начале XX в.

Ключевые слова: «Покутская троица», Василий Стефаник, Лесь Мартович, Марко Черемшина, Украинская радикальная партия, Галиция.

A.Korol'ko, Y.Yakovlev

Participation of «Pokuttia Trinity» in URP Activity in Galicia in the Late Nineteenth – Early Twentieth Centuries

In the article the contribution of «Pokuttia trinity» members: V.Stefanyk, Les' Martovych and Marko Cheremshyna (penname Ivan Semaniuk) to the activity of Ukrainian Radical Party (hereinafter – URP) in Galicia is explored. The peculiarities of the formation of ideology social and political views of these figures are analyzed. The role of «Pokuttia trinity» in the process of Radical Party organizational formation during the studied period

УДК 94(477.83/86):821.161.2«1880/1914»

© Андрій Королько
(Івано-Франківськ),

© Юрій Яковлев
(Івано-Франківськ)

УЧАСТЬ «ПОКУТСЬКОЇ ТРІЙЦІ» В ДІЯЛЬНОСТІ УРП У ГАЛИЧИНІ НАПРИКІНЦІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX ст.

У статті досліджено внесок членів «Покутської трійці»: Василя Стефаника, Леся Мартовича і Марка Черемшини (псевдонім Івана Семанюка) в діяльність Української радикальної партії (далі – УРП) у Галичині. Проаналізовано особливості формування світогляду та становлення суспільно-політичних поглядів названих діячів. Показано роль «Покутської трійці» в процесі організаційного становлення радикальної партії впродовж досліджуваного періоду. Основну увагу звернуто на партійно-політичну та публіцистичну діяльність, взаємовідносини з іншими членами УРП. Розкрито